

Oświadczenia senatorskie w sprawie Orędzia

Oświadczenie złożone
przez senatora Władysława Ortyła
na 28. Posiedzeniu Senatu
w dniu 07 marca 2013 roku¹

Władysław Ortyl

Oświadczenie skierowane do Jarosława Gowina Ministra Sprawiedliwości

Zwrócili się do mnie uczestnicy międzynarodowej konferencji naukowej „Egzamin powinien mieć sens i być sprawiedliwy. O egzaminowaniu studentów prawa, kandydatów na aplikantów, aplikantów, doktorantów i innych prawników” z apelem o wsparcie i podjęcie działań mających na celu zmianę przepisów dotyczących w szczególności egzaminów na aplikacje, z których wiele uznajemy za niesprawiedliwe, niemoralne i sprzeczne z Konstytucją RP.

Każdego roku do stosownych egzaminów przystępuje kilkuset kandydatów. W 2012 roku egzamin radcowski zdawały 1773 osoby, adwokacki 630, a notarialny 900. Przystąpienie do egzaminu, poprzedzone odbyciem aplikacji przygotowującej do wykonywania zawodu, nawet pomimo odpowiedniego przygotowania i praktyki zdających, wiąże się dla wielu z nich z dużym stresem. Niemały wpływ na taką sytuację ma sposób przeprowadzania egzaminów, które mają wyczerpujący charakter.

Tryb i sposób przeprowadzania egzaminów regulują stosowne rozporządzenia. W obowiązującym stanie prawnym egzamin adwokacki trwa cztery dni. W pierwszym dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje test składający się z zestawu 100 pytań. Czas trwania pierwszej części wynosi 100 minut. W drugim dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje zadanie z zakresu prawa karnego, natomiast w trzecim dniu egzaminu zadanie z zakresu prawa cywilnego. Czas na rozwiązanie każdego z tych zadań wynosi 360 minut. W czwartym dniu egzaminu adwokackiego zdający rozwiązuje zadania z zakresu prawa gospodarczego i administracyjnego. Czas na rozwiązanie tych zadań wynosi łącznie 480 minut.

¹ http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/dokumenty/stenogram/oswiadczenia/ortyl/2802.pdf

Określone w rozporządzeniu w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego (Dz. U. z 2009 nr 163, poz. 1301) limity czasowe wpływają w sposób negatywny na wyniki poszczególnych części egzaminu, a także na zdrowie egzaminowanych. Takie zasady egzaminowania zawodowego rażą swoją niedorzecznością. Przykładowo, pełnomocnik procesowy ma zagwarantowane ustawą dwa miesiące na przygotowanie skargi kasacyjnej, podczas gdy na egzaminie kandydat musi wykonać to w ciągu 360 minut. Ponadto uczestnicy konferencji wskazują na:

- bezsensowność przymusu opanowywania przez adeptów prawniczych zawodów tekstów aktów prawnych na pamięć. Przy obecnej „produkcji” legislacyjnej w Polsce oraz w UE jest to po prostu niemożliwe. Podstawową umiejętnością prawnika winno być szybkie odnajdywanie właściwych przepisów i przede wszystkim umiejętność ich dopuszczalnych interpretacji.
- ekonomiczne oraz społeczne zagrożenia związane z dotychczasowym sposobem najczęstszego nauczania prawa oraz egzaminowania prawników, w szczególności ubiegających się o przyjęcie na aplikacje.
- brak jakiegokolwiek możliwości odstępstwa od zasad przeprowadzania egzaminu dla osób niepełnosprawnych, np. z ograniczeniem sprawności ręki czy dłoni, co stanowi jawne pogwałcenie praw tych osób i czego nie usuną godne aprobaty, lecz szczątkowe propozycje zmian przygotowywanych ostatnio w ministerstwie sprawiedliwości.

Mając powyższe na względzie zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odpowiedź na pytania:

1. Czy rozważa Pan możliwość zmiany przepisów w zakresie trybu i sposobu przeprowadzania egzaminów zawodowych dla adwokatów, radców prawnych, notariuszy oraz innych zawodów prawniczych?
2. Jakie ewentualnie zmiany ma Pan zamiar wprowadzić do przedmiotowego aktu normatywnego?
3. Czy resort zamierza wprowadzić zmiany w zakresie czasu trwania egzaminu zawodowego, tj. wydłużenia czasu trwania egzaminu?
4. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa wprowadzenie zmian w zakresie trybu i sposobu przeprowadzania egzaminów zawodowych w odniesieniu do terminów zdawania poszczególnych części, rozdzielenia ich dniami wolnymi na odpoczynek?

[własnoręczny podpis]

**Oświadczenie złożone
przez senatora Roberta Dowhana
na 28. posiedzeniu Senatu
w dniu 7 marca 2013 r.¹**

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości Jarosława Gowina

Szanowny Panie Ministrze!

Jako senator Rzeczypospolitej Polskiej wnoszę o zmianę formuły egzaminów studentów prawa, kandydatów na aplikantów, aplikantów, doktorantów i innych prawników.

Środowisko akademickie oraz prawnicze wskazuje na bezzasadność przymusu opanowywania przez adeptów zawodów prawniczych tekstów aktów prawnych na pamięć. Przy obecnej szybkości oraz zakresie tworzenia przepisów obowiązującego prawa w Polsce oraz Unii Europejskiej jest to w zasadzie niemożliwe. Żaden z sędziów, prokuratorów, radców prawnych, notariuszy czy badaczy prawa nigdy nie znajduje się w położeniu, w którym zmuszony jest stosować lub interpretować prawo bez możliwości sięgnięcia po jego tekst.

Współczesne prawo jest również na tyle dynamiczne, iż często kilka miesięcy po egzaminie niektóre przepisy stają się zdezaktualizowane.

Praca prawnika nie polega na odszukiwaniu w pamięci danego przepisu, podstawową umiejętnością specjalisty w tym zakresie winno być szybkie odnajdywanie właściwych przepisów i przede wszystkim umiejętność dokonywania ich dopuszczalnych interpretacji. Należy zwrócić uwagę na procentową zdawalność tego rodzaju egzaminów, która wykazuje bardzo wysokie wahania. W latach 2006–2010 wynosiła ona od 4,6% do 76,1%. Świadczy to o niejednorodnym poziomie trudności pytań egzaminacyjnych, odchodzącym od zasady egzaminu sprawiedliwego. Rokrocznie do egzaminu przystępują te same osoby, którym nie udało się zdać go wcześniej, dlatego nie możemy mówić tu o zróżnicowanym poziomie wiedzy przystępujących.

Należy wskazać również liczne szczegółowe regulacje dotyczące egzaminu świadczące o nierówności i braku zrozumienia wobec egzaminowanych. Zasady przeprowadzania egzaminu nie uwzględniają możliwości jakiegokolwiek odstępstwa dla osób niepełnosprawnych, na przykład z ograniczeniem sprawności ręki czy dłoni. Limit czasu na jedno pytanie wynosi jedną minutę, często w tym czasie nie ma możliwości odczytania pytania oraz trzech proponowanych do wyboru odpowiedzi. W czasie egzaminowania

¹ http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/dokumenty/stenogram/oswiadczenia/dowhan/2801.pdf

przystępujący nie ma również możliwości wymiany karty z odpowiedziami, co automatycznie nie daje możliwości poprawienia błędnej odpowiedzi.

W świetle wymienionych argumentów wnoszę o zmianę formuły egzaminów studentów prawa, kandydatów na aplikantów, aplikantów, doktorantów i innych prawników, która powinna być oparta na umiejętności odszukania właściwych przepisów prawa oraz ich interpretacji wraz z analizą kasusów i dostępem do bieżących aktów prawnych.

Z poważaniem
Robert Dowhan

**Oświadczenie złożone
przez senator Barbarę Borys-Damięcką
na 27. posiedzeniu Senatu
w dniu 21 lutego 2013 r.¹**

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości Jarosława Gowina

Szanowny Panie Ministrze!

Pozwalam sobie przesłać na Pana ręce orędzie, jakie otrzymałam po międzynarodowej konferencji naukowej „Egzamin powinien mieć sens i być sprawiedliwy”. O aktywnym udziale uczestników świadczy wysoka temperatura wystąpień i propozycje zgłoszone na konferencji, zawarte też w orędziu, które przekazuję.

To orędzie przekażę również pani minister Barbarze Kudryckiej, ponieważ dotyczy ono przygotowania i wykształcenia olbrzymiej rzeszy studentów, którzy podejmując pracę, będą odpowiedzialni za jakość polskiego prawa i jego realizację.

Nie jestem prawnikiem i nie chcę być stroną, ale chciałabym, jak prosi dziekan wydziału prawa i administracji Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. nadzw. dr hab. Włodzimierz Gromski, rozmawiać i dojść do konsensusu nadającego studiom i egzaminom prawniczym wielki społeczny sens. Chodzi tu o odpowiedzialność oraz wiarę w gruntowne przygotowanie do zawodu.

Z niecierpliwością będę oczekiwać na Pańskie stanowisko i ewentualnie podjęte decyzje. Myślę, że stanowisko Pana Ministra będzie dla władz uczelni autorytatywne.

**Z poważaniem
Barbara Borys-Damięcka**

¹ http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/dokumenty/stenogram/oswiadczenia/borys/2702.pdf

**Oświadczenie złożone
przez senator Barbarę Borys-Damięcką
na 27. posiedzeniu Senatu
w dniu 21 lutego 2013 r.¹**

Oświadczenie skierowane
do minister nauki i szkolnictwa wyższego Barbary Kudryckiej

Szanowna Pani Minister!

W ramach oświadczeń senatorskich zwracam się do Pani Minister z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie orędzia do ministra sprawiedliwości, które otrzymałam po międzynarodowej konferencji naukowej na Uniwersytecie Wrocławskim (pismo i orędzie w załączeniu).

Zależy mi na stanowisku Pani Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, gdyż dobre wykształcenie i przygotowanie studenta, szczególnie jeśli chodzi o nauki prawne, jest podstawą do rzetelnego, opartego na wiedzy i praktyce wykonywania zawodu i stanowienia prawa w demokratycznym państwie.

Pani Minister, proszę o informację, czy dyskusja, argumenty oraz treści zawarte w orędziu mogłyby być uwzględnione w ramach programu edukacji prawnej na uczelniach uniwersyteckich.

Czy jest możliwość dokonania zmian legislacyjnych i w jakim zakresie?

Czy Pani ministerstwo współpracuje lub będzie współpracować w kwestii programu nauczania i egzaminów na wydziałach prawnych z Ministerstwem Sprawiedliwości, do którego, na ręce ministra Jarosława Gowina, również przekazałam stosowne oświadczenie?

**Z poważaniem
Barbara Borys-Damięcka**

¹ http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/dokumenty/stenogram/oswiadczenia/borys/2701.pdf